

Nr 3.

Ankom till riksdagens kansli den 13 februari 1942 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande egentliga statsutgifter för budgetåret 1942/43 under riksstatens tredje huvudtitel, avseende anslagen inom utrikesdepartementets verksamhetsområde, jämte i ämnet väckta motioner.

(1:a avd.)

A. Utrikesdepartementet.

1:o) **Utrikesdepartementet: Avlöningar.** I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under tredje huvudtiteln (punkt 1, sid. 2—4 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 3 januari 1942) föreslagit riksdagen att

dels godkänna av departementschefen förordad personalförteckning för utrikesdepartementet;

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tillsvidare från och med budgetåret 1942/43;

dels ock till Utrikesdepartementet: Avlöningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 893,000 kronor.

Anslagsposten till avlöningar till ordinarie tjänstemän har för nästa budgetår ansetts böra ökas med 14,500 kronor. Ökningen beror på att lön bör beräknas för samtliga fyra i personalförteckningen upptagna avdelningschefer; för innevarande budgetår beräknades befattningen såsom chef för personalavdelningen komma att upprätthållas av ett i avlöningsstaten för beskickningar och konsulat redovisat sändebud, som emellertid numera erhållit annan befattning utomlands.

Anslagsposten till avlöningar till övrig icke-ordinarie personal har med hänsyn till belastningen nedräknats med 2,900 kronor.

Anslagsposten till rörligt tillägg har ansetts kunna minskas med 26,000 kronor, beroende på att i den mån förevarande kostnader avse icke-ordinarie personal, vars avlöning bestrides från det särskilda anslaget till förstärkning av personalorganisationen, desamma lämpligen synts böra överföras till detta anslag.

Slutligen har föreslagits att den i personalförteckningen å ordinarie stat uppförda befattningen såsom förste arkivarie uppflyttas från lönegraden A 24 till lönegraden A 26.

Departementschefens förslag innebär en sänkning av förevarande anslag från 907,400 kronor till 893,000 kronor.

Utskottet. Utskottet har intet att erinra mot förslaget, att befattningen såsom förste arkivarie uppflyttas från lönegraden A 24 till A 26.

Den av departementschefen verkställda beräkningen i övrigt av anslaget tillstyrkes av utskottet.

Utskottet hemställer,

- att riksdagen må
a) godkänna följande personalförteckning för utrikesdepartementet:

Personalförteckning.		
Befattning.		Lönegrad.
<i>Tjänstemän å ordinarie stat:</i>		
A. Diplomatisk eller konsulär personal.		
1 sändebud såsom kabinetssekreterare	B	3
4 utrikesråd såsom avdelningschefer	B	2
9 byråchefer	A	30
8 förste sekreterare	A	26
7 andre sekreterare	A	21
3 förste kanslister eller kanslister	}	A 16
		eller A 12.
B. Övrig personal.		
1 kansliråd och chef för arkivet	A	30
1 kamrerare	A	26
1 förste arkivarie	A	26
1 andre arkivarie	A	21
1 revisor	A	21
9 kansliskrivare	A	11
16 kanslibiträden	A	7
1 förste expeditionsvakt	A	7
9 expeditionsvakter	A	5.

Tjänsteman å övergångsstat:

B. Övrig personal.		
1 förste arkivarie	A	24.

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än 20:

2 förste sekreterare	Eo	26;
----------------------------	----	-----

- b) godkänna följande avlöningsstat för utrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Avlöning till departementschefen, ministern för utrikes ärendena		30,000

	Kronor.	
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i> ..	547,000	
3. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t	10,000	
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	176,000	
5. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:		Kronor.
a. Representationsbidrag till ministern för utrikes ärendena	20,000	
b. Representationsbidrag till kabinettsekreteraren	6,000	
c. Hyresbidrag till kabinettsekreteraren	4,000	
d. Representationsbidrag till chefen för pressbyrån	6,000	36,000
6. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	94,000	
		Summa kronor 893,000;

c) till *Utrikesdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 893,000 kronor.

2:o) **Utrikesdepartementet: Omkostnader.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, sid. 4—6), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 287,000 kronor, beroende på ökad belastning och stigande priser, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utrikesdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 745,000 kronor.

3:o) **Utrikesdepartementet: Förstärkning av personalorganisationen.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, sid. 6 och 7), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en minskning med 4,900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Utrikesdepartementet*: *Förstärkning av personalorganisationen* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 400,000 kronor.

B. Sveriges representation i utlandet.

4:o) **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatisk och konsulär personal m. m.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 4, sid. 7—9) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43;

dels ock till Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatsk och konsulär personal m. m. för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 2,989,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 3,030,200 kronor.

Anslagsposterna till avlöningar till ordinarie tjänstemän samt till avlöningar till icke-ordinarie personal hava ansetts kunna sänkas med 35,600 kronor, respektive 14,100 kronor. Sänkningen är beroende på att vissa befattningar tills vidare icke skola återbesättas eller anses kunna upprätthållas på förordnande av yngre tjänstemän. Anslagsposten till särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän har föreslagits böra höjas med 12,500 kronor, under det att anslagsposten till rörligt tillägg föreslagits sänkt med 4,000 kronor.

Utskottet.

Den av departementschefen verkställda beräkningen av förevarande anslag har icke givit utskottet anledning till erinran. Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för diplomatisk och konsulär personal, tjänstgörande utom riket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.

	Kronor.
1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1,046,000
2. Exspektansarvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	75,000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	92,000
4. Särskilda löneförmåner till ordinarie och icke-ordinarie tjänstemän:	Kronor.
a. Ortstillägg, <i>förslagsvis</i>	1,176,000
b. Barnbidrag, <i>förslagsvis</i>	100,000
c. Utomeuropeiskt tillägg, <i>förslagsvis</i>	186,000
d. Chargé d'affairestillägg, <i>förslagsvis</i>	6,000
e. Bidrag för inköp av automobil, <i>förslagsvis</i>	10,000
f. Ersättning för hållande av automobil, <i>förslagsvis</i>	30,000
g. Förflyttningsbidrag, <i>förslagsvis</i>	30,000
h. Språktillägg, <i>förslagsvis</i>	8,000
i. Prisutjämnningstillägg	90,000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	140,000
Summa kronor	2,989,000;

b) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Diplomatisk och konsulär personal m. m.* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 2,989,000 kronor.

5:o) **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 5, sid. 9 och 10) att

dels godkänna av departementschefen förordad avlöningsstat för attachéer, att tillämpas till vidare från och med budgetåret 1942/43;

dels ock till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 346,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 308,000 kronor.

På grund av förutsedd minskning av vikariatskostnaderna har departementschefen förordat, att anslagsposten till avlöningar sänkes med 3,000 kronor. Däremot har anslagsposten till ortstillägg ansetts böra höjas med 41,000 kronor, beroende på att ytterligare ett antal attachéer måst placeras utomlands samt att tjänstemän av denna kategori i större utsträckning än tidigare blivit erforderliga vid utomeuropeiska beskickningar och konsulat med därav följande högre ortstillägg.

Utskottet tillstyrker den äskade medelsanvisningen och hemställer,

Utskottet.

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för attachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Avlöningar till icke-ordinarie personal		185,000
2. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstillägg), <i>förslagsvis</i>		136,000
3. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		25,000
Summa kronor		346,000;

b) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Attachéer* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 346,000 kronor.

6:o) **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 6, sid. 11) och under erinran, att för innevarande budgetår anvisats för ifrågavarande ändamål ett anslag av 136,900 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må

a) godkänna följande avlöningsstat för pressattachéer, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1942/43:

Avlöningsstat.		Kronor.
1. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t		26,500
2. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..		48,000
3. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän (ortstillägg), <i>förslagsvis</i>		54,800
4. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>		7,700
		<hr/> Summa kronor 137,000;

b) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Pressattachéer* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 137,000 kronor.

7:o) **Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden. Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante.** Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 7 och 8, sid. 11 och 12), vilka i förhållande till de för innevarande budgetår anvisade anslagen innebära av den ökade arbetsbelastningen och de stigande levnadskostnaderna i utlandet föranledda höjningar beträffande förstnämnda anslag med 35,000 kronor och beträffande sistnämnda anslag med 20,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1942/43 anvisa

a) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Skrivbiträden* ett reservationsanslag av 700,000 kronor;

b) till *Avlöningar vid beskickningar och konsulat: Extra biträden och vaktbetjante* ett reservationsanslag av 200,000 kronor.

8:o) **Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän. Ersättningar åt olönade konsuler.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkterna 9 och 10, sid. 12 och 13), vilka i förhållande till de för innevarande budgetår anvisade anslagen innebära beträffande förstnämnda anslag en med hänsyn till förefintlig reservation föranledd minskning med 10,000 kronor och beträffande sistnämnda anslag en ökning med 25,000 kronor, beroende på förutsedda höjningar av kontorskostnadsbidragen till ett antal olönade konsuler, hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1942/43 anvisa

a) till *Kontorskostnadsersättningar åt lönade tjänstemän* ett reservationsanslag av 105,000 kronor;

b) till *Ersättningar åt olönade konsuler* ett förslagsanslag av 220,000 kronor.

9:o) **Rese- och flyttningersättningar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 11, sid. 13) att till Rese- och flyttningersättningar för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 260,000 kronor.

Med hänsyn till belastningen har departementschefen föreslagit, att anslaget för nästa budgetår uppföres med ett till 300,000 kronor förhöjt belopp.

Till rese- och flyttningssersättningar anvisades för budgetåret 1940/41 ett anslag av 265,000 kronor. Nettoutgifterna under anslaget uppgingo emellertid för samma budgetår till i runt tal 558,150 kronor. För att i riksstaten vinna överensstämmelse mellan beräknade och sannolikt behövliga belopp kunde en ytterligare ökning av anslaget utöver den av departementschefen föreslagna synas motiverad. Med hänsyn emellertid till svårigheten att under nuvarande osäkra förhållanden någorlunda exakt beräkna det erforderliga medelsbehovet, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts föreliggande förslag. Utskottet förutsätter, att största varsamhet iakttages i fråga om medlens användning.

Utskottet.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Rese- och flyttningssersättningar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 300,000 kronor.

10:o) **Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 12, sid. 13 och 14) och under erinran, att samma belopp anvisats för innevarande budgetår, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Skrivmaterialier m. m. vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 310,000 kronor.

11:o) **Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 13, sid. 14) att till Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 290,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 155,000 kronor, av vilket belopp 140,000 kronor avses till telegram- och telefonkostnader. Med hänsyn till den högst avsevärda stegring av dessa kostnader, som föranletts av kriget, har departementschefen ansett en höjning vara påkallad. För ändamålet har lämpligen synts böra upptagas ett belopp, motsvarande den genomsnittliga belastningen under de båda senaste åren, eller 285,000 kronor.

Under anslaget har hittills jämväl beräknats ett belopp av 10,000 kronor som bidrag till tillfälliga representationskostnader samt 5,000 kronor till sjukvård. Då departementschefen under en efterföljande punkt föreslagit anvisande av ett särskilt anslag till tillfälliga representationskostnader, har det härför avsedda beloppet frånräknats nu förevarande anslag. Till kostnader för sjukvård har beräknats samma belopp som för innevarande budgetår.

Utskottet.

Mot den av departementschefen verkställda beräkningen av förevarande anslag har utskottet intet att erinra, varför utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 290,000 kronor.

C. Internationella förhandlingar m. m.

12:o) **Särskilda förhandlingar med främmande makter.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 14, sid. 14 och 15) att till Särskilda förhandlingar med främmande makter för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

I riksstaten för innevarande budgetår är för här avsedda ändamål under rubriken »Sveriges deltagande i internationella konferenser» uppfört ett förslagsanslag av 50,000 kronor. Från anslaget bestridas kostnader för svenska delegerades resor till och deltagande i icke blott konferenser i egentlig bemärkelse utan även internationella förhandlingar överhuvud taget. På grund av den utrikespolitiska utvecklingen under senare år hava dessa kostnader kommit att i främsta rummet avse Sveriges förhandlingar med främmande makter, särskilt sådana av handelspolitisk natur. Med hänsyn härtill synes det departementschefen, att förevarande anslag lämpligen böra givas den ändrade rubriken »Särskilda förhandlingar med främmande makter».

Utgifterna under detta anslag hava under senare år varit av sådan storleksordning, att departementschefen ansett en väsentlig höjning påkallad. Även med beaktande av att representationskostnader i samband med internationella förhandlingar icke längre skola, såsom i en efterföljande punkt kommer att omnämnas, belasta förevarande anslag, har departementschefen ansett, att detsamma icke bör upptagas till mindre belopp än 100,000 kronor.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker den för här ifrågavarande ändamål äskade medelsanvisningen och har intet att erinra mot den föreslagna ändringen av anslagets rubrik.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Särskilda förhandlingar med främmande makter* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 100,000 kronor.

13:o) **Tillfälliga representationskostnader.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 15, sid. 15) att till Tillfälliga representationskostnader för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

Under de senaste åren har under förslagsanslaget Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat beräknats ett belopp av 10,000 kronor såsom bidrag till tillfälliga representationskostnader i utlandet. Därmed har avsetts sådana kostnader, som uppstå vid alldeles särskilda tillfällen, exempelvis större jubileer av gemensamt intresse för Sverige och anställningslandet, officiella besök på anställningsorten av kungliga eller andra högtstående personer. Övriga representationskostnader under tredje huvudtiteln hava till största delen varit sådana, som uppstått i samband med internationella förhandlingar och konferenser; sådana kostnader hava hittills redovisats under det i näst-föregående punkt omförmälda förslagsanslaget Sveriges deltagande i internationella konferenser.

Det har syntts departementschefen önskvärt att under ett gemensamt anslag sammanföra samtliga representationskostnader inom utrikesförvaltningen. Till förevarande anslag, som nu för första gången upptages i riksstaten, skulle sålunda överföras de kostnader, som tidigare redovisats under nyssnämnda båda anslag, och dessa skulle hädanefter överhuvud taget icke belastas med representationskostnader. Därutöver skulle under förevarande anslag redovisas övriga kostnader av denna natur, som eventuellt i andra sammanhang må komma att åvila utrikesdepartementet eller utrikesrepresentationen.

Med hänsyn till vad som utgivits i representationskostnader under senare år föreslår departementschefen, att för ändamålet anvisas ett belopp av 15,000 kronor.

Utskottet vill erinra därom, att sedan genomförandet av löneregleringen för utrikesrepresentationen vid 1939 års lagtima riksdag har under anslaget Övriga omkostnader vid beskickningar och konsulat beräknats ett belopp av 10,000 kronor såsom bidrag till tillfälliga representationskostnader i utlandet. Därmed hava avsetts sådana kostnader, som uppstå vid alldeles särskilda tillfällen. Före år 1939 hade Kungl. Maj:t möjlighet att med anlitan av de besparingar, som i anledning av vakanser m. m. erfarenhetsmässigt alltid uppstode å anslaget till extra ortstillägg, bereda de av dylika utgifter berörda tjänstemännen större eller mindre gottgörelse härför. Övriga representationskostnader under tredje huvudtiteln hava till största delen varit sådana, som uppstått i samband med internationella förhandlingar och konferenser. Dessa kostnader hava hittills redovisats under anslaget Sveriges deltagande i internationella konferenser.

Utskottet.

Departementschefens föreliggande förslag avser att under ett gemensamt anslag sammanföra samtliga de representationskostnader inom utrikesförvaltningen, som hittills redovisats under nyssnämnda båda anslag. Därutöver skulle under förevarande anslag redovisas övriga representationskostnader, som eventuellt i andra sammanhang må komma att åvila utrikesdepartementet eller utrikesrepresentationen.

Vid beräkandet av anslagets storlek har, framhåller departementschefen, beaktats, att tillfälliga representationskostnader i utlandet av sådan art, som

förutsågs vid 1939 års lönereglering, knappast förekommit under de senaste två åren och icke heller förutses skola uppstå under nästa budgetår.

Utskottet, som ansett sig böra för riksdagen lämna denna redogörelse för anslagets karaktär och tillkomst, har icke velat motsätta sig, att ett särskilt anslag anvisas å riksstaten för bestridande av tillfälliga representationskostnader och finner sig icke heller böra göra någon erinran mot anslagets storlek.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Tillfälliga representationskostnader* för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 15,000 kronor.

14:o) **Riksdagens interparlamentariska grupp.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 16, sid. 16) att till Riksdagens interparlamentariska grupp för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 5,000 kronor.

Vidare har uti två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr C. P. V. Gränebo m. fl. (nr 78) och den andra inom andra kammaren av herr I. Österström m. fl. (nr 59) hemställts, att riksdagen måtte till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

Motionärerna hava till stöd för sin framställning anført följande.

I statsverkspropositionen till innevarande riksdag äskas för nästa budgetår ett anslag av 5,000 kronor till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp.

Statsanslaget till gruppen har under vart och ett av de fem senaste budgetåren utgjort 18,000 kronor. För löpande budgetår är anslaget visserligen reducerat till 5,000 kronor. Men vid bedömandet av denna sänkning bör beaktas, att vid budgetårets ingång till gruppens förfogande stått en för statsmakterna uppgiven, genom särskilda omständigheter uppkommen besparing på cirka 5,300 kronor. Statsmakterna måste alltså anses ha uppskattat gruppens reella medelsbehov för budgetåret 1941/42 till 10,300 kronor.

Då 1941 års riksdag anvisade det nyss berörda anslaget till gruppen för innevarande budgetår, skedde detta under erinran om att under 1914—1918 års världskrig alljämt beviljades anslag till gruppen samt under framhållande av betydelsen av att jämväl under rådande brydsamma förhållanden möjligheter bereddtes gruppen att i görligaste mån stödja och deltaga i det interparlamentariska arbete, som ännu kunde upprätthållas, särskilt i vad det gällde de nordiska länderna; det var enligt riksdagens mening därför angeläget, att medel anvisades för bestridande av åtminstone dem av gruppens utgifter, vilka kunde förutses som ofrånkomliga.

De av föregående års riksdag sålunda angivna synpunkterna torde ha varit vägledande för gruppens styrelse, då denna hos Kungl. Maj:t hemställde, att Kungl. Maj:t hos riksdagen måtte äska ett anslag av 11,000 kronor till bestridande av gruppens kostnader för nästa budgetår. Till stöd för beräkningen av gruppens medelsbehov hade styrelsen bl. a. anført följande.

Den största bland gruppens utgifter för budgetåret 1942/43 är bidraget till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat i Genève å

5,600 schweiziska francs eller cirka 5,500 kronor. Byrån befinner sig för närvarande av lätt insedda skäl i det brydsamma ekonomiska läge, att det bör vara en hederssak för den svenska gruppen att åtminstone i samma utsträckning som tidigare bidra till dess vidmakthållande.

I trots av det ändrade utrikespolitiska läge, som uppstått i Norden under nu pågående krig, har en samverkan likvisst ägt rum mellan flera av de till nordiska interparlamentariska förbundet anslutna grupperna. Sålunda hölls bland annat så sent som den 28 februari och den 1 mars 1941 ett möte i Stockholm mellan representanter för svenska, danska och finska grupperna, varvid mötesdeltagarna enhälligt uttalade sig för fortsatt hållande av liknande möten under pågående krig utan allt för långa mellanrum. Denna samverkan synes böra hälsas med tillfredsställelse såsom ett viktigt led i strävandet att även under rådande förhållanden i görligaste mån upprätthålla ett nordiskt samarbete på skilda områden. Kostnaderna för den svenska gruppens deltagande i detta arbete kunna för nästa budgetår icke beräknas lägre än till 2,500 kronor, framför allt som möten av berörda slag även i fortsättningen lämpligen torde böra hållas i Sverige.

I samband härmed må framhållas att ledningen av nordiska interparlamentariska förbundet och därmed även dettas generalsekretariat — som enligt stadgarna för närvarande skolas utövas av den isländska gruppen — tills vidare de facto åvilar den svenska gruppen.

Inbegripas kostnaderna för handhavande av det nordiska sekretariatet, vilka tidigare beräknats fristående, och kostnaderna för gruppens upplysningsarbete genom föredrag m. m. i gruppens förvaltningskostnader, kunna dessa som längre tillbaka i tiden varit väsentligen högre icke beräknas lägre än för löpande budgetår eller till 3,600 kronor.

Gruppens redan nu förutsebara, ofrånkomliga utgifter för budgetåret 1942/43 kunna alltså sammanfattningsvis beräknas sålunda:

bidraget till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat	kronor	5,500
deltagande i nordiska interparlamentariska förbundets arbete	»	2,500
förvaltningskostnader m. m.	»	3,600

Summa kronor 11,600.

Dragas härifrån gruppens sannolika inkomster av medlemsavgifter, cirka 600 kronor, återstår ett belopp av 11,000 kronor.

Enär det är av betydelse, att den svenska interparlamentariska gruppens ekonomiska ställning får förbli sådan, att den i sin fortsatta verksamhet kan anknyta till traditionerna från förra världskriget, då den framstod som en av de få förbindande länkarna inom interparlamentariska unionen, få vi, under hänvisning till det anförda och med särskilt understrykande av att föregående års riksdag i ett motsvarande läge uppskattade gruppens reella medelsbehov till 10,300 kronor, hemställa, — — —

Något bidrag till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp upptogs icke i statsverkspropositionen till 1941 års riksdag. I enlighet med motionsvis framförda förslag beviljade emellertid riksdagen för innevarande budgetår ett anslag av 5,000 kronor för ändamålet. För egen del hade gruppen beräknat kostnaderna till 12,000 kronor.

I en den 27 september 1941 till Konungen ställd skrivelse har gruppens styrelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att ett belopp av 11,000 kronor måtte för budgetåret 1942/43 anvisas för motsvarande ändamål.

Departementschefen har ansett sig icke i nuvarande läge böra ifrågasätta någon höjning av det belopp, som av riksdagen beviljats för innevarande budgetår.

Utskottet.

Kungl. Maj:t har för här ifrågavarande ändamål för nästa budgetår äskat samma belopp, som utgår för nu löpande budgetår. Framhållas må emellertid att det för innevarande budgetår anvisade anslaget beräknats med hänsyn till förefintlig reservation av omkring 5,300 kronor. Någon reservation finnes däremot icke nu disponibel.

Utskottet finner angeläget, att medel anvisas för bestridande av åtminstone de utgifter, vilka redan nu kunna förutses såsom ofrånkomliga. Utskottet åsyftar härvid bidragen till interparlamentariska unionens byrå och generalsekretariat samt till den interparlamentariska gruppens förvaltningskostnader. Ifrågavarande utgiftsposter hava uppskattats till i runt tal 9,000 kronor.

Under åberopande av det anförda finner sig utskottet i anledning av det motionsvis gjorda yrkandet böra föreslå, att till bestridande av kostnaderna för riksdagens interparlamentariska grupp anvisas för nästa budgetår ett anslag av 9,000 kronor, vilket i förhållande till den av Kungl. Maj:t äskade medelsanvisningen innebär en ökning med 4,000 kronor.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 78 och II: 59, till *Riksdagens interparlamentariska grupp* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 9,000 kronor.

D. Diverse.

15:o) **Ersättning till statens allmänna fastighetsfond.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ersättning till statens allmänna fastighetsfond (punkt 17) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

16:o) **Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 18, sid. 17), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en höjning med 250,000 kronor, beroende på de avsevärda kostnader, som uppstått i samband med underhåll i främmande hamnar och hemsändande av besättningar från förlista svenska fartyg, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Gottgörelse av kostnader för sjöfolk och nödställda svenska undersåtar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett förslagsanslag av 350,000 kronor.

17:o) **Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 19, sid. 17—20) att till Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 80,000 kronor.

Med anledning av inom riksdagen väckta motioner anvisade 1936 års riksdag för ifrågavarande ändamål för budgetåret 1936/37 ett anslag av 50,000 kronor. Sedermera har årligen samma belopp anvisats.

Understödsnämnden för rysslandssvenskar har nu hemställt, att förevarande anslag måtte för budgetåret 1942/43 höjas till 80,000 kronor.

Efter att hava närmare redogjort för nämndens ifrågavarande skrivelse har departementschefen för egen del i ärendet anfört följande.

I sin skrivelse den 13 maj 1936 (nr 217) om anslag till förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar anförde riksdagen, att det visat sig, att ett stort antal rysslandssvenskar, ehuru de helt saknade medel för sitt livsuppehälle, på grund av bristande tillgång på disponibla medel från fonden varit uteslutna från möjlighet att erhålla understöd. Det förhållandet, att vissa understödsberättigade kommit i åtnjutande av hjälp från fonden, under det att andra, som prövats vara i lika behov därav, nödgats anlita den kommunala fattigvården, kunde enligt riksdagens förmenande icke anses tillfredsställande. Genom en förstärkning av 50,000 kronor skulle det, enligt vad riksdagens utskott under hand inhämtat, bliva möjligt för nämnden att så bedriva hjälpverksamheten, att ett anlitande av den kommunala fattigvården för försörjning av personer, tillhörande här ifrågavarande klientel, ej skulle behöva förekomma. Riksdagen förutsatte därvid, att frågan ej mindre om sättet för hjälpverksamhetens utövande än även beträffande det maximibelopp, varmed bidrag från statens sida framdeles skulle utgå, finge anses härmed definitivt avgjord.

Med hänsyn till riksdagens sistnämnda uttalande har nämnden begränsat sina framställningar om medelsanvisning för respektive budgetår till samma belopp, som tidigare beviljats, trots att nämnden, särskilt under de senaste åren, ansett en ökning av anslaget i och för sig påkallad. Den med kriget sammanhängande prisstegringen har numera helt rubbat grunden för de på sin tid verkställda beräkningarna. Då antalet understödstagare förblivit i stort sett detsamma, kommer nämnden med oförändrad medelsanvisning uppenbarligen att se sig nödsakad att utan hänsyn till den inträdda stegringen i levnadskostnaderna bibehålla understöden vid tidigare belopp och att i alltmera vidgad omfattning hänvisa de nödställda rysslandssvenskarna till fattigvården. Riksdagens uttalande om önskvärldheten av att undvika en sådan utväg synes mig tala för att i nuvarande läge en rimlig anslagshöjning kommer till stånd. Jag ansluter mig till nämndens förslag.

Såsom departementschefen erinrat anvisade 1936 års riksdag till förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar ett anslag av 50,000 kronor och förutsatte därvid, att frågan om det maximibelopp, varmed bidrag från statens sida framdeles skulle utgå, finge anses därmed definitivt avgjord.

Utskottet.

Den genom kriget inträdda stegringen i levnadskostnaderna har emellertid ställt denna fråga i ändrat läge. Såsom i ärendet framhållits skulle understödsnämnden vid oförändrad medelsanvisning se sig nödsakad att utan hän-

syn till prisstegringen bibehålla understöden vid tidigare belopp och att i allt mera vidgad omfattning hänvisa de nödställda rysslandssvenskarna till fattigvården. En dylik utväg synes utskottet böra i möjligaste mån undvikas.

Utskottet är därför berett att tillstyrka den av departementschefen föreslagna höjningen av förevarande anslag, vilken höjning uteslutande är motiverad av den inträdda prisstegringen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Förstärkning av avkastningen av understödsfonden för rysslandssvenskar* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 80,000 kronor.

18:o) **Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 20, sid. 20 och 21) att till Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 250,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 242,000 kronor.

Upplysningsnämndens beräkningar för nästa budgetår innefatta en höjning av anslaget till 256,000 kronor.

Departementschefen har ansett, att höjningen av anslaget bör stanna vid 8,000 kronor. Enligt departementschefens mening bör det få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fördelning av anslaget för nästa budgetår närmare pröva medelsbehovet för de olika av upplysningsnämnden förutsedda ändamålen.

Utskottet.

Utskottet, som vill framhålla betydelsen under nuvarande förhållanden av här ifrågavarande verksamhet, tillstyrker att för ändamålet anvisas ett anslag av 250,000 kronor, vilket i förhållande till nu löpande budgetår innebär en höjning med 8,000 kronor. Det bör enligt utskottets mening få ankomma på Kungl. Maj:t att vid fördelning av anslaget för nästkommande budgetår närmare pröva medelsbehovet för de olika förutsedda ändamålen.

Utskottet hemställer,

att riksdagen må till *Upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 250,000 kronor.

19:o) **Statens informationsstyrelse: Avlöningar.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 21) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

20:o) **Statens informationsstyrelse: Omkostnader.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 22) kom-

mer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

21:o) **Bidrag till tidskriften »Le Nord».** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 23, sid. 26) att till Bidrag till tidskriften »Le Nord» för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 6,000 kronor.

Departementschefen föreslår, att anslaget för nästa budgetår uppföres med samma belopp, som utgår för innevarande budgetår, 6,000 kronor.

I samband med Kungl. Maj:ts anslagsäskande vid 1939 års riksdag till tidskriften »Le Nord» framhöll dåvarande departementschefen, att tidskriften i fråga, som skulle utgivas på engelska, franska och tyska språken, hade till uppgift att till utlandet sprida kännedom om opinionen i de nordiska länderna, om de olika regeringarnas politik i internationella frågor samt om de nordiska ländernas insatser på allmänna kulturella områden.

Utskottet.

Utskottet är av den uppfattningen, att under rådande förhållanden ovan nämnda förutsättningar saknas för tidskriftens fortsatta utgivande, och anser därför att med bidrag till tidskriften tills vidare bör anstå. Utskottet avstyrker alltså beviljande av medel för nästa budgetår för nu ifrågavarande ändamål.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att Kungl. Maj:ts förevarande förslag icke må av riksdagen bifallas.

22:o) **Freds- och utrikespolitisk upplysning.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 24, sid. 26) att till Upplysningsarbete för freden för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 10,000 kronor.

Vidare har uti två likalydande motioner, väckta, den ena inom första kammaren av herr *P. J. Näslund m. fl.* (nr 113) och den andra inom andra kammaren av fröken *Kerstin Hesselgren m. fl.* (nr 172), hemställts, att riksdagen måtte höja det av Kungl. Maj:t begärda anslaget till upplysningsarbete för freden till 15,000 kronor samt ändra dess benämning till: anslag till freds- och utrikespolitisk upplysning.

Motionärerna hava till stöd för sin framställning anfört följande.

I riksstaten för året 1938/39 förekommer ett anslag till upplysningsarbete för freden å 30,000 kronor. Detta anslag nedsattes följande år till 15,000 kronor och utgår f. n. med endast 10,000 kronor, vilket belopp även upptagits i årets statsverksproposition.

En orsak till att anslaget på detta sätt nedskurits torde vara, att man anser en propaganda bland vårt folk för fredens idé knappast vara erforderlig eftersom vår nation redan är vunnen därför. Emellertid utföra de organisationer, som erhålla stöd av detta anslag, numera framför allt en allmän upp-

lysningsverksamhet i internationella frågor, varjämte en del av anslaget även främjar ett vetenskapligt forskningsarbete på detta område, vilket utom sitt värde i och för sig själv utgör en förutsättning för en objektiv och saklig upplysning rörande utrikespolitiska spörsmål. Dessa behandlas ju av de närmast berörda parterna i regel i tal och skrift på ett mycket ensidigt sätt.

I den debatt, som i fjol fördes i första kammaren, då denna fråga behandlades, yttrade en talare, prof. Andrén, på tal härom följande: »Vi veta nog samt att vi i vårt utrikespolitiska tänkande i allt för hög grad ha dirigerats av önskedrömmar utan kontakt med den internationella politikens realiteter. Att få bort dessa önskedrömmar och få in mera kunskap — det är verkligen en uppgift, som är värd att fyllas.»

Uppenbarligen har det nuvarande tidsläget ökat behovet av ett upplysningsarbete av denna art. Det bästa sättet att möta den allt intensivare utländska propagandan och därigenom bidra till att stärka vårt folks andliga motståndskraft är ett upplysningsarbete rörande vad som sker i världen — bedömt ur svenska synpunkter. Därför behöves mer än någonsin en upplysningsverksamhet, som syftar till att genomtränga den utländska propagandas dimbildning och ge verklig kunskap om de dramatiska händelser av vars utveckling och förlopp även vårt öde är i hög grad beroende.

Kungl. Maj:ts förslag innebär anvisande av samma anslagsbelopp, som utgår för innevarande budgetår, 10,000 kronor.

Utskottet.

Det är givetvis av stort värde, att saklig och objektiv upplysning meddelas rörande internationella spörsmål. Särskilt under rådande utrikespolitiska förhållanden är behovet härav framträdande. Med bidrag från förevarande anslag har också utförts ett värdefullt arbete för främjande av upplysningsverksamheten på nyssnämnda område. I syfte att bereda möjligheter till en ytterligare utveckling av denna verksamhet är utskottet berett att i anslutning till det motionsvis gjorda yrkandet tillstyrka en höjning av anslaget och föreslår i sådant avseende att detsamma bestämmes till 12,000 kronor.

Då det föreliggande anslagets uppgift såsom ovan antytts avser att befrämja upplysningsverksamhet rörande såväl internationella spörsmål som mellanfolkligt samarbete, synes det utskottet motiverat, att anslagets rubrik ändras, och tillstyrker att detsamma i enlighet med motionärernas yrkande i stället benämnes »Freds- och utrikespolitisk upplysning».

Beträffande användningen av anslaget torde det böra liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att fördela de anvisade medlen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må i anledning av Kungl. Maj:ts förslag samt motionerna I: 113 och II: 172, till *Freds- och utrikespolitisk upplysning* för budgetåret 1942/43 anvisa ett anslag av 12,000 kronor.

23:o) **Kommittéer och utredningar genom sakkunniga.** Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 25, sid. 26 och 27) att till Kommittéer och utred-

ningar genom sakkunniga för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

Förevarande anslag är för innevarande budgetår uppfört med 5,000 kronor.

Under nästa budgetår kommer anslaget att belastas med kostnaderna dels för den genom Kungl. Maj:ts beslut den 12 september 1941 tillsatta s. k. pressnämnden, dels ock för understödsnämnden för rysslandssvenskar. För förstnämnda ändamål beräknas en årlig kostnad av 12,000 kronor. Till bestridande av kostnaderna för understödsnämnden för rysslandssvenskar har från och med budgetåret 1937/38 varit anvisat ett särskilt anslag av 7,000 kronor. Departementschefens förslag innebär, att sistnämnda kostnader överflyttas till förevarande anslag och att för ändamålet beräknas ett till 6,000 kronor nedsatt belopp. Avsikten är samtidigt att söka bringa ersättningarna åt nämndens ledamöter och sekreterare i möjligaste mån i överensstämmelse med bestämmelserna i 1921 års kommittékungörelse. För övriga utgifter under detta anslag synes departementschefen allttjämt böra beräknas ett belopp av 5,000 kronor.

Departementschefens förslag att kostnaderna för pressnämnden och för understödsnämnden för rysslandssvenskar böra redovisas under kommittéanslaget tillstyrkes av utskottet. Då den verkställda beräkningen av anslaget icke givit utskottet anledning till erinran, hemställer utskottet,

Utskottet.

att riksdagen må till *Kommittéer och utredningar genom sakkunniga* för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 23,000 kronor.

24:o) **Extra utgifter.** Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts förslag (punkt 26, sid. 27), vilket i förhållande till det för innevarande budgetår anvisade anslaget innebär en ökning med 10,000 kronor, hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Extra utgifter* för budgetåret 1942/43 anvisa ett reservationsanslag av 30,000 kronor.

25:o) **Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst.** På därom av Kungl. Maj:t gjorda framställningar (punkterna 27 och 28, sid. 27) hemställer utskottet,

att riksdagen må för budgetåret 1942/43 anvisa

a) till *Dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 24,000 kronor;

b) till *Barntillägg åt vissa befattningshavare i statens tjänst* ett förslagsanslag av 5,000 kronor.

26:o) **Kristillägg.** Beträffande Kungl. Maj:ts framställning om anslag till ifrågavarande ändamål (punkt 29) kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket härmed

anmäles.

Stockholm den 13 februari 1942.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Joh. Nilsson* i Malmö, *Oscar Olsson, Pauli, Gränebo, Lindström, Sven Larsson, Heiding, Andrén, Bäcklund, Björkman* och *Ohlin*; samt

från andra kammaren: herrar *Jonsson* i Eskilstuna, *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Andersson* i Prästbol, *Ward, Lindberg* i Umeå, *Hansson* i Rubbestad, *Andersson* i Södergård, *Bergström, Lundberg* i Hälsingborg, *Bergvall* och *Eriksson* i Frägstä.
